

Sygn. akt IC 1720/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Toruń, 12 czerwca 2017r.

Sąd Okręgowy w Toruniu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Stępniewicz

Protokolant: stażystka Justyna Kołodziejaska

po rozpoznaniu 1 czerwca 2017r.

na rozprawie

sprawy z powództwa: A. S.

przeciwko: J. S.

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. zasądza od powódki na rzecz pozwanego kwotę 7217,00 (siedem tysięcy dwieście siedemnaście) zł tytułem zwrotu kosztów procesu.
3. obciąża Skarb Państwa nieuiszczonymi kosztami sądowymi.

UZASADNIENIE

Powódka A. S. w pozwie z 12 kwietnia 2016r.; wniesionym do Sądu Okręgowego w Toruniu; domagała się zasądzenia od pozwanego J. S. na jej rzecz kwoty **100.500 zł** wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od kwot:

- 33,36zł od 12 września 2011 r. do dnia zapłaty;
- 70.000zł od 5 grudnia 2011 r. do dnia zapłaty;
- 30.466,64zł od 2 kwietnia 2012 r. do dnia zapłaty.

Motywuując powyższe podała między innymi, iż należności głównej domaga tytułem nienależnego świadczenia, które pozwany przyjął od powódki. Świadczenie to było spłatą pozwanego z tytułu dokonanego przez sąd podziału majątku wspólnego stron po rozwodzie. A. S. wskazała, że Sąd Rejonowy w Toruniu dokonując podziału majątku dorobkowego stron, postanowieniem z 23 września 2010r., ustalił, iż w jego skład wchodzi między innymi udział w wysokości 1/2 w prawie własności nieruchomości położonej

w T. przy ul. (...). Po zakończeniu postępowania działowego, w sprawie z powództwa H. P. przeciwko J. S. i A. S. - Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z 29 listopada 2013r. ustalił, iż zarówno umowa sprzedaży jak i umowa darowizny udziału wynoszącego 1/2 prawa użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 0.02.47 ha oraz 1/2 własności budynku mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, położonych w T. przy ulicy (...), zawarta 30 lipca 1992 r.

w formie aktu notarialnego rep. A numer (...) przed notariuszem M. S., między H. P. i A. S. oraz J. S. jest nieważna. Zdaniem powódki, udział wynoszący 1/2 prawa użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 0.02.47 ha oraz udział

wynoszący 1/2 własności budynku mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, położonych w T. przy ulicy (...) - nie był

w dniu działu majątku wspólnego stron częścią majątku wspólnego, a więc nie powinien podlegać podziałowi.

W odpowiedzi na pozew pozwany J. S. wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz obciążenie powódki kosztami postępowania

w całości, a kosztami zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko podniósł między innymi, iż otrzymana przez niego od powódki kwota 100.500zł nie jest świadczeniem nienależnym,

a pozwany nie stał się bezpodstawnie wzbogacony. Podstawną prawną świadczenia na rzecz pozwanego było i nadal jest prawomocne postanowienie wydane przez Sąd Okręgowy w Toruniu 9 marca 2011 w sprawie VIII Ca 13/11 kończące postępowanie w sprawie podziału majątku małżeńskiego stron. Odmiennemu stanowisku zdaniem J. S., sprzeciwia się przepis art. 365 § 1 kpc. Świadomość prawomocności orzeczenia jako podstawy prawnej świadczenia na rzecz pozwanego miała również powódka, która złożyła skargę o wznowienie postępowania – finalnie odrzuconą przez sąd. Gdyby sąd wznowił postępowanie w sprawie podziału majątku wspólnego i w jego wyniku zmienił postanowienie stanowiące podstawę świadczenia, to dopiero w tym momencie

w ocenie pozwanego nastąpiłby stan nienależności świadczenia otrzymanego przez pozwanego. Pozwany wskazał, iż w czasie postępowania działowego powódka; mając świadomość nieważności umów dotyczących nieruchomości położonej w T. przy ulicy (...); powinna była tą okoliczność podnosić zwłaszcza, że w toku sprawy działowej, w której była reprezentowana przez profesjonalnego pełnomocnika. Powódka zdaniem pozwanego,

w niniejszym postępowaniu de facto domagała się naprawienia zaniechań swoich, czy też swojego pełnomocnika, w postępowaniu o podział majątku małżeńskiego stron. Pozwany zarzucił też, że w niniejszej sprawie, której podstawą prawną jest instytucja świadczenia nienależnego, występuje brak tożsamości podmiotu spełniającego świadczenie nienależne i podmiotu dochodzącego z tego tytułu zapłaty. Powodem w sprawie jest była żona pozwanego - A. S.. Świadczenie na rzecz pozwanego zostało natomiast spełnione przez H. P. – matkę powódki. Poza tym pozwany oświadczył, że nie jest już wzbogacony, gdyż otrzymane świadczenie pieniężne zużył, a zatem zgodnie z przepisem art. 409 kc obowiązek wydania otrzymanej korzyści wygasł.

Sąd ustalił, co następuje:

Strony przez 19 lat pozostawały w związku małżeńskim, w 2006r. został orzeczony rozwód.

(okoliczności bezsporne, patrz też zeznania stron 00:16:25- powódki, 00:27:38- pozwanego; e-protokołu rozprawy z 1 czerwca 2017r.)

W postępowaniu o podział majątku wspólnego, które toczyło się przed Sądem Rejonowym w Toruniu w sprawie XI Ns 516/08; zakończonym ostatecznie postanowieniem Sądu Okręgowego w Toruniu z 9 marca 2011r. (sygn. akt: VIII Ca 13/11), został dokonany podział majątku małżeńskiego stron. Sąd Okręgowy w Toruniu zmienił kwotę, którą A. S. miała spłacić byłego męża i zasądził od niej na rzecz J. S. **135.466, 64 zł**

W toku tegoż postępowania sąd pierwszej instancji ustalił, że w skład majątku małżeńskiego stron wchodził, między innymi, udział w wysokości 1/2 części w prawie własności nieruchomości o powierzchni 0,0247 ha położonej

w T. przy ul. (...), oznaczonej w ewidencji gruntów jako działka nr (...), dla której Sąd Rejonowy w Toruniu prowadzi księgę wieczystą numer (...) (zwany dalej: „udziałem”), którego wartość rynkowa, z uwzględnieniem prawa dożywocia obciążającego ów udział, wynosi **201.000 zł**. Udział ten został przyznany przez sąd na wyłączną własność powódce z obowiązkiem spłaty w połowie pozwanego (100.500zł).

(okoliczności bezsporne)

Pozwany po uprawomocnieniu się postanowienia działowego, zawarł z powódką ugodę w sprawie wydłużenia terminu spłaty i rozłożenia jej na raty.

(okoliczność bezsporna)

W konsekwencji dokonanego przez sąd podziału majątku, pozwany otrzymał spłatę w łącznej kwocie **135.466,64zł** w następujących ratach:

- a) 35.000zł 12 września 2011r.,
- b) 60.000 zł 30 listopada 2011r.,
- c) 10.000 zł 30 listopada 2011r.,
- d) 30.466,64 zł 27 marca 2012r.

(okoliczności bezsporne)

W otrzymanej spłacie kwota **100.500zł** stanowiła arytmetyczną połowę wartości 1/2 w/w udziału.

(okoliczność bezsporna)

Spłata powyższa pochodziła w całości z pieniędzy H. P.. Pierwsza spłata to były pieniądze matki powódki, podobnie rata wynosząca 10 tys. zł. H. P. kolejne 60.000zł pożyczyla od rodziny (35.000zł od swojego brata, a 25.000zł od jego żony) oraz 17.000zł pożyczyla od swojej przyjaciółki. Reszta spłaty pochodziła z nagrody jubileuszowej powódki oraz z oszczędności matki powódki.

(okoliczności bezsporne, patrz też: zeznania świadka H. P. – 01:18:39, 01:33:54 e–protokołu rozprawy z 1 czerwca 2017r., przesłuchanie powódki – 00:16:25 e–protokołu rozprawy z 1 czerwca 2017r.)

Z wydruku dotyczącego historii operacji na rachunku: Konto Inteligo należącym do pozwanego, wynika, że pieniądze były przelewane na konto powoda z konta należącego do H. P.. Pozwany 12 września 2011r. wypłacił wpłacone tego samego dnia 35 tys. zł, a 5 grudnia 2011r. wypłacił 70 tys. zł wpłacone 30 listopada 2011r.

(okoliczności bezsporne, patrz też wydruk k. 225-226)

Matka powódki H. P. 1 września 2010r. wniosła pozew przeciwko stronom o ustalenie czynności prawnej sprzedaży 1/2 użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 0.02.47 ha oraz 1/2 własności budynku mieszkalnego, stanowiącego odrębną nieruchomość, położonych w T. przy ul. (...) za pozorną. Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z 24 sierpnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt: I C 1182/10 oddalił powództwo, a Sąd Okręgowy w Toruniu 20 grudnia 2011 r. w sprawie o sygn. akt: VIII Ca 565/1 oddalił apelację H. P. od wyroku sądu pierwszej instancji.

Matka powódki H. P. 31 stycznia 2012r. wniosła przeciwko stronom kolejny pozew. Domagała się w nim ustalenia przez sąd nieważności zarówno umowy sprzedaży jak i darowizny udziału wynoszącego 1/2 prawa użytkowania wieczystego gruntu o powierzchni 0.02.47 ha oraz 1/2 własności budynku mieszkalnego stanowiącego odrębną nieruchomość, położonych

w T. przy ulicy (...), zawartych 30 lipca 1992 r. w formie aktu notarialnego rep. A numer (...) przed notariuszem M. S. - między H. P. i A. S. oraz J. S..

Sąd Rejonowy w Toruniu wyrokiem z 29 listopada 2013r. w sprawie

o sygn. akt: I C 901/12 - uwzględnił powództwo H. P. i ustalił, że zarówno zawarta 30 lipca 1992 r. w formie aktu notarialnego Repertorium A numer (...) przed notariuszem M. S., umowa sprzedaży jak i umowa darowizny 1/2 prawa wieczystego użytkowania gruntu oraz 1/2 prawa własności budynku mieszkalnego są nieważne z uwagi na pozorność złożonych przez strony oświadczeń woli. Sąd Okręgowy w Toruniu wyrokiem

z 29 kwietnia 2014r. w sprawie o sygn. akt: VIII Ca 31/14 oddalił apelację pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Toruniu z 29 listopada 2013r.

(okoliczności bezsporne)

Powódka złożyła skargę o wznowienie w/w postępowania działowego zakończonego prawomocnym postanowieniem Sądu Okręgowego w Toruniu

z 9 marca 2011 r. w sprawie o sygn. akt VIII Ca 13/11. Postępowanie wznowieniowe zakończyło się postanowieniem Sądu Okręgowego w Toruniu

z 22 sierpnia 2014 w sprawie o sygn. akt: VIII Ca 464/14 o odrzuceniu skargi

o wznowienie postępowania.

(okoliczności bezsporne, patrz też odpis postanowienia z 22 sierpnia 2014 wraz z uzasadnieniem – k. 222-224)

Przed wniesieniem pozwu w niniejszej sprawie powódka skierowała do Sądu Rejonowego w Toruniu wniosek o zawiązanie do próby ugodowej. Było to w grudniu 2015r. lub styczniu 2015r.

(okoliczności bezsporne)

Sąd zważył, co następuje:

Stan faktyczny ustalony przez Sąd powyżej był właściwie bezsporny pomiędzy stronami. Istota sporu sprowadzała się do odmiennej oceny prawnej stanu faktycznego.

Sąd dał wiarę zeznaniom stron i zeznaniom świadka H. P., albowiem wzajemnie się uzupełniały i tworzyły pewną logiczną całość. Strony nie kwestionowały okoliczności wynikających ze znajdujących się w aktach sprawy oraz w aktach dołączonych do sprawy dokumentów, dlatego nie było potrzeby przeprowadzania z nich dowodu (art. 229 kpc). Zeznania powódki

i świadka jedynie nieco różniły się odnośnie tego skąd pochodziły środki na spłatę pozwanego. Sąd ustalając stan faktyczny dał w tej mierze wiarę zeznaniom świadka, powódka bowiem nie wiedziała ile pieniędzy pochodziło

z lokaty czy lokat jakie miała jej matka oraz nie wiedziała dokładnie ile pożyczyła koleżanka matki. Logicznym jest zdaniem Sądu to, że skoro matka powódki likwidowała lokatę czy lokaty i ona pożyczała pieniądze, była w tej mierze lepiej od powódki zorientowaną osobą i jej należało dać wiarę.

Powódka bazując na prawomocnym ustaleniu przez sąd w wyroku, że zarówno umowa sprzedaży jak i umowa darowizny 1/2 prawa wieczystego użytkowania gruntu oraz 1/2 prawa własności budynku mieszkalnego są nieważne- uważała, że ma prawo domagać się od pozwanego zwrotu wcześniej przekazanych mu z tytułu podziału majątku wspólnego pieniędzy jako świadczenia nienależnego. Pozwany przedstawiał odmienny pogląd w tej kwestii.

Ponieważ postanowienie Sądu Rejonowego w Toruniu odnośnie podziału majątku wspólnego stron po rozwodzie z 23 września 2010r. nakładające na A. S. obowiązek spłacenia pozwanego; zmienione przez Sąd Okręgowy w Toruniu 9 marca 2011r. jedynie co do wysokości spłaty, jaką przekazać miała powódka byłemu mężowi; nie zostały nigdy zmienione, ani uchylone w sprawie o wznowienie postępowania- nie można uznać zdaniem Sądu Okręgowego w Toruniu, że przekazana pozwanemu kwota z tytułu spłaty była świadczeniem nienależnym. Prawomocne orzeczenie

sądowe tworzy tytuł prawny wyłączający przesłanki bezpodstawnego wzbogacenia oraz nienależnego świadczenia (patrz też wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2008 r. I PK 247/07 OSNP 2009/17-18/223, wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z 29 grudnia 2005 r. I ACa 1062/05 LEX nr 186167, wyrok Sądu Najwyższego z 23 maja 2003 r. III CKN 1211/00 LEX nr 156476, wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 16 maja 2014 r. I ACa 284/14 LEX nr 1793956, wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 23 marca 2010 r. VI ACa 1071/09 LEX nr 785630).

Z powyższych względów na podst. art. 405 do 410 kc a contrario, powództwo podlegało oddaleniu przez Sąd.

Na marginesie należy także w ocenie Sądu zauważyć, że słusznie

w odpowiedzi na pozew pozwany podnosił, że powódka nie jest czynnie legitymowana do dochodzenia zwrotu kwoty 100.500 zł, gdyż to nie ona faktycznie przekazała pozwanemu pieniądze, a jej matka H. P.. Być może powódka w jakiejś części partycypowała w spłacie ostatniej raty 30.466,64 zł 27 marca 2012r., ale materiał dowodowy zebrany w sprawie; zaoferowany przez stronę powodową; nie był wystarczający do ustalenia po pierwsze czy faktycznie powódka posiadała razem z matką wspólne konto,

a jeśli tak to w jakiej części środki przekazane pozwanemu z tytułu ostatniej spłaty stanowiły oszczędności H. P., a w jakiej części mogły być środkami z tytułu np. nagrody jubileuszowej otrzymanej przez powódkę.

O kosztach procesu, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika pozwanego będącego radcą prawnym (7200zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł), Sąd orzekł na podst. art. 98 kpc w zw. z art. 108§ 1 kpc.

O kosztach w pkt 3 wyroku Sąd orzekł na podst. art. 113 a contrario ustawy

o kosztach sądowych w sprawach cywilnych.